

el mussol

detectiu

Josefina Llauradó / Cristina Picazo

En Bernat detectiu i l'anell del templer de Capdella

1
La xef dels cans

L'àvia Eulàlia havia tornat a fer enfadar l'avi. Els companys i companyes de la protectora li havien regalat el llibre *El chef canino* durant la festa de comiat que li havien fet.

L'estiu passat, l'àvia havia tingut un atac de cor, i l'avi li havia fet prometre que s'havia acabat tot aquell tràfec d'anar sempre amunt i avall amb la furgoneta per ajudar els peluts de la protectora.

—Res de fer esforços, Eulàlia, ja saps què van dir els metges. Ara t'has de cuidar! —I l'avi aixecava l'índex de la mà dreta.

—Però no voldràs pas que m'estigui tot el dia asseguda! Bé deus voler que vagi a plaça a comprar,

que et faci el dinar... —Quan parlava, els ulls li brillaven i feia cara de trapella; com quan per Nadal em diu que ja sap què em cagarà el tió.

—Dona, això sí. El que jo dic és que ja n'hi ha prou d'anar tan amunt i avall amb la furgoneta vestida com un soldat. Ara toca reposar, Eulàlia!

—Estigues tranquil, et prometo que em quedaré a casa, de cara als fogons —va dir molt somrient mentre picava amb les mans el llibre que tenia a la falda.

L'avi se'n devia malfiar perquè em va dir fluixet:

—M'escama una mica que la teva àvia hagi claudicat tan aviat amb el tema dels gossos. Potser sí que li ha vist les orelles al llop.

Veure-li les orelles al llop vol dir que t'has topat de cara amb un perill gros i que per això deixes de fer imprudències. Això m'ho va explicar l'avi quan l'hi vaig preguntar.

Però, a l'àvia Eulàlia, el llibre que li havien regalat li havia donat una idea. I ara volia convertir-se en la xef dels cans.

I, a resultes d'això, l'avi s'enfilava per les parets. No vull dir que agafés una escala per enfilars'hi, no. El que vull dir és que estava molt enfadat amb l'àvia.

—Aquesta, Eulàlia, sí que no me l'esperava! —li va dir mentre ella sortia del menjador per la porta del balcó i baixava per l'escala fins a l'eixida per anar a obrir la porta del carrer al paleta i el llauner.

Després, adreçant-se a mi, va afegir:

—Ja ho veus, Bernat, ara la teva àvia vol ser la xef dels cans i es fa fer una cuina nova! És ben bé que va a la seva! —L'avi estava amoïnat.

Tot seguit va agafar el diari i va començar a llegir amb el cap amagat darrere els fulls. Vaig aprofitar-ho per esmunyir-me escales avall fins a l'eixida.

Érem a les primeries d'estiu i a fora feia calda. Allà baix amb l'àvia, que ja havia fet passar el paleta i el llauner, hi havia en Carquinyoli que bordava.

—...Hi vull piques d'acer inoxidable, un bon armari de rebost, forn i cuina elèctrica, nevera i congelador. —L'àvia enraonava i es movia amb energia.

Es feia fer una cuina a tocar de la paret del garatge i agafant uns metres de l'eixida. Vaig anar a seure al banc de pedra que hi havia sota de la xeringuilla, que ja no tenia flors. El paleta i el llauner prenien mides.

—De veritat, àvia, que vols fer una cuina per als gossos de la protectora? —li vaig preguntar quan els dos homes van ser fora.

L'àvia volia cuinar, un dia a la setmana, un àpat per als gossets de la protectora. Una cosa era donar-los el pinso barrejat amb trossets de tall que havien sobrat, però cuinar per a ells volia dir posar-se davant dels fogons. Quina feinada!

—Ho saps, oi, àvia, que estàs malalta i que has de fer bondat? —No volia que es morís.

—Ja sembles el teu avi. No cridis el mal temps. No n'estic pas, de malalta. L'estiu passat vaig tenir un atac de cor, però ara estic bé.

—Sí, però què passarà quan comencis a cuinar per a tanta colla? —De gossos, a la protectora n'hi havia una bona pila.— Ja saps que això a l'avi el fa enfadar.

—El teu avi ja va néixer enfadat! Què vol que faci? Que m'estigui tot el sant dia asseguda contemplant-lo? Si una cosa he vist clara després d'haver estat a les portes de la mort, és que a la vida s'han de fer coses perquè no saps mai quan s'acabarà.

—I com són les portes de la mort? —Pensava que l'àvia les havia vist de debò.

—Bernat, és una manera de dir que he estat a punt de morir-me.

I va tirar endavant el projecte. Des de la protectora van engegar una campanya per internet i van aconseguir que un munt de persones donessin un euro cada mes per comprar el menjar al mercat.

Hi havia un grup de senyores i senyors voluntaris que ajudaven l'àvia; el dimecres passaven per casa seva a recollir el menjar cuinat per dur-lo a la protectora.

L'àvia Eulàlia estava en la seva salsa, s'havia fet fer unes bates blanques i uns davantals de quadrets de Vichy de color de rosa amb el nom *La xef dels cans* brodat. Tallava verdures, enrossia la carn, bu-

llia l'arròs integral que comprava amb unes saques que deien *Arròs del Montsià*.

—Cal que sigui integral? —preguntava l'avi, i l'àvia feia veure que sentia ploure.

Qui sí que estava content de veritat era en Carquinyoli, es passava els dimecres als matins corrent amunt i avall per l'eixida, entrant i sortint de la cuina, remenant la cua mentre l'àvia hi feinejava.

I l'avi, que estava més amoïnat que no pas enfadat, em deia:

—Ja ho veus, Bernat, ja ho veus, per comptes de tenir cura de la salut i reposar, la teva àvia s'estima més escarrassar-se darrere dels gossos de la protectora.

Jo no deia res. Potser sí que l'avi tenia raó, i l'àvia havia de reposar, però s'ho passava tan bé cuinant per als peluts... Feia una cara de felicitat! I la felicitat també fa salut. Això és el que diuen els pares.

2

Cicuta o julivert?

Era dijous i, com cada dijous de vacances, anava a casa dels avis de Barcelona a menjar arròs a la cassola amb musclos, petxines i escamarlans. La senyoreta Aurora m'hi acompanyava; agafàvem el tren a Sabadell i baixàvem a Gràcia.

Ens acomiadàvem davant la porta de cals avis després d'haver trucat al timbre i que l'àvia Eulàlia hagués baixat a obrir.

—Fins demà, Bernat —em deia la senyoreta Aurora.

—Fins demà —li deia jo mentre l'àvia ens mirava somrient; anava molt ben pentinada i amb les ungles pintades de color vermell: el dijous anava a ca la pentinadora i a fer-se la manicura.

–Què diu el meu reietó? –L'àvia em va abraçar i em va fer tot de petons.

Ens vam enfilem per l'escala fins al primer pis. L'àvia va empènyer la porta que havia deixat ajustada i em va fer passar dins. Vaig sentir una olor molt bona de sofregit que venia de la cuina.

–Ves al despatx de l'avi, que ara vinc.

–Avi, soc jo, en Bernat –vaig dir traient el nas per la porta després de trucar.

–Hola, Bernat! Endavant! On és la teva àvia? –em va demanar tot seguit.

–Ja soc aquí –va dir ella entrant darrere meu. Vaig veure que duia un paquetet embolicat. L'avi es va alçar de la butaca i va agafar una capsa embolicada que tenia sobre l'escriptori.

–Té, Bernat, obre-la. A veure si t'agrada –em va dir.

–Gràcies, avi. –La vaig desembolicar amb molta cura; a dins hi havia una càmera digital!– Que bé! Ja no caldrà que arranqui plantes per fer l'herbari! –Feia un herbari perquè l'avi m'havia dit que estaria molt bé que fos un detectiu especialista en verins.

Llavors l'àvia em va donar l'altre regal. El vaig desembolicar: *Les plantes tòxiques de Catalunya*, un llibre del professor Martí Boada i la metgessa Teresa Romanillos.

–Les plantes tòxiques...? –vaig preguntar.

—Sí, cal que comencis a saber quines són les propietats de les plantes i que en prenguis nota al teu herbari —em va dir l’avi—. Si de gran has de ser un bon especialista en verins, quan abans comencis a estudiar, millor t’aniran les coses.

Així doncs, en havent dinat, mentre l’àvia endreçava la cuina i l’avi seia a mirar el telenotícies, vaig baixar a l’eixida. Duia la càmera penjada al coll, el llibre a les mans i en Carquinyoli al darrere.

Vaig deixar estar el llibre de les plantes tòxiques sobre el banc de pedra i vaig començar a enfocar les plantes amb la càmera: la xeringuilla, els lliris d’aigua, les falgueres, i més plantes que encara ara no sé com es diuen...

En feia fotografies, mirava com quedaven i les esborrava. Feia proves. Encara havia de pensar com seria el meu herbari digital, només en tenia una idea nebulosa que es desdibuixava com els carrers de Biosca¹ quan hi campa la boira.

Vaig deixar estar la càmera i vaig agafar el llibre. El vaig obrir i vaig començar a llegir; segons el que explicaven els autors, vivim envoltats de plantes tòxiques.

1. Biosca és el poble on viuen ara l’àvia Matilde i l’avi Josep. La tercera aventura d’en Bernat passa allà, enmig de la boira que també n’és protagonista.

Vaig llegir: «La diferència entre un remei i un verí és la dosi». Ho havia d'anotar a la llibreta groga de detectiu: allò era important!

Em vaig saltar les explicacions sobre la toxicitat perquè el text era complicat, i vaig passar directament a llegir el que deia de cadascuna de les plantes.

La primera era l'acònit, l'herba matallops, la tora blava que m'havia dit l'avi. Després del símbol de la mort deia: «Tota la planta és tòxica, especialment les arrels i les llavors». En un altre apartat deia: «L'acònit és la planta més tòxica d'Europa».

Després, vaig llegir el que deia sobre el baladre, que és una planta que creix a molts jardins. Se'm van posar els pèls de punta: només pel fet de dormir-hi a sota, és capaç de produir mareig i molt de malestar!

Vaig alçar el cap i vaig mirar les branques que la xeringuilla enlairava per sobre del meu cap. Em vaig aixecar d'un bot. No fos cas!

Vaig fullejar el llibre mentre mirava de reüll les plantes de l'àvia. De la xeringuilla i dels lliris d'aigua, no en deia res. Hi havia fotografies de plantes que coneixia: les boletes del galzeran i el vesc que hi ha a les paradetes de la fira de Santa Llúcia també són tòxiques!

Llavors vaig llegir que la cicuta, que s'assembla molt al julivert, és mortal! La dosi letal per a un adult és d'entre sis i deu grams de fulles fresques.

I la dels nens? Se'm van posar els pèls de punta, a tocar del cobert hi havia una panera on creixia julivert, l'àvia Eulàlia sempre en posava a l'arròs. Però com ho podia saber que era julivert i no cicuta?

Vaig pujar esverat cap a casa, en Carquinyoli corria darrere meu. Sí, sí, sí, seria el millor especialista del món en verins! Estudiaria les propietats de totes, totes les plantes, les tòxiques; però també les que no ho són, perquè i si s'hi tornen?²

Començava a adonar-me que la natura és un organisme viu molt perillós. Hauria d'estudiar molt per arribar a ser un bon especialista en verins.

Quan vaig arribar a dalt de tot de l'escala, la porta del balcó estava tancada i vaig haver de trucar als vidres. No vaig veure ningú, ni l'avi ni l'àvia. Vaig tornar a picar als vidres amb els nusos de les mans. Volia entrar i no m'obria ningú.

2. Les taronges amargues que serveixen per fer el licor de Curaçao eren, en origen, taronges comestibles, però el sòl i les condicions climatològiques van fer mutar els tarongers. O sigui que pensar que una planta que no és tòxica s'hi pot tornar no és cap disbarat.